

פ ר ו ט ר ק ר ל מס. 175

פיסיבת ועדת הכלכלה שהתקיימה ביום ה',
י"ח באדר א' תשל"ו (19.2.76) בשעה 10.30
בתל-אביב

נ כ ח ר:

י. מודעי - יו"ר
א. אבטבי
ט. דרובלס
א. ליבני
נ. קצב
י. שערי

טוזמנים:

מר שופר - היועץ המשפטי במשרד המסחר והתעסיה
נ. לירם - משרד המסחר והתעסיה
ד"ר א. יפה - משרד המסחר והתעסיה
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מזכיר הועדה:

י. פלכסר

יועץ כלכלי לוועדה:

ד. לב

רשמה:

ט. קוטלר

סדר היום:

חוק הליכות מסחר תשל"ב - 1972

היו"ר י. טודעי:

אני צותח את הישיבה.
גב' שנחסוביץ הבטיחה לנו הבהרה
בקשר לאחריות עורך עתון. נקודה שניה, מה הפירוש "כמסמעותו בשקודת
העתונות".

ת. שנחסוביץ:

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה אותי האם
תיאור כוזב יחול גם על רשות הסידור.
חוק רשות הסידור קובע שהרשות היא תאגיד כשר לכל חובה, זכות, פעולה
מספטית. כלומר, לא חל במקרה זה סעיף 42 שלשקודת הפרשנות, שקובע
שכל חובה שנקבע בחיקוק לא תחול על הטדינה. ולכן, כל הוראות החוק
יחולו על רשות הסידור.

לענין אחריות עורך עתון ומדפיס,
חוק איסור לשון הרע תשכה-1965 קובע בסעיף 11 "פורסמה לשון הרע בעתון,
כמסמעו בשקודת העתונות... ישאו באחריות שלילית ואזרחית בשל לשון
הרע האדם שהביא את דבר לשון הרע לעתון וגרם בכך לפירסומו, עורך העתון
ופי שהחליט על פירסום אותה לשון הרע בעתון ובאחריות אזרחית ישא המוציא
לאור של העתון. 2. באישום שלילי לפי סעיף זה, תהא זו הגנה טובה
לעורך העתון שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע פירסום לשון הרע שלא ידע
על פירסומה. 8. בחוק זה, עורך העתון לרבות עורך בפועל"

סעיף 12 אומר: "פורסם לשון הרע
בדפוס למעט עתון בעל תדירות הופעה של 40 יום או פחות, המוציא לאור
על פי רסיון בעל תדירות, ישאו באחריות שלילית ואזרחית בשל לשון הרע
גם מחזיק בית הדפוס כמסמעו בשקודת העתונות שבג הודפס הפירסום, ...
ובלבד שלא ישאו באחריות אלא אם ידעו או חייבים היו לדעת שהפירסום מכיל
לשון הרע".

רציתי להוסיף את ענין הצנזורה.
אחריות שלילית של עורך עתון, מתי רואים את עורך העתון כאחראי אחריות
שלילית. תקנת שעת חירום 45 תקנה 87 אומרת, כי הצנזור רשאי לאכזר,
בצו בדרך כלל או במיוחד, לפרסם חומר שפירסומו היה עשוי או עלול להיות
עשוי לפגוע לדעתו בהגנתה של ישראל או בסלימות של הציבור או בסדר
הציבורי. שנית, כל אדם המפרסם כל חומר מתוך הפרת צו לגבי תקנה זו,
ובעליו ועורכו של כל פירסום שבו שנתפרסם... יאסימו בעבורה על התקנות
האלה".

היו"ר י. טודעי:

מסתבר שלמעשה, על פי חוק לשון הרע,
יש אחריות לכל הפונקציונרים, יום
חמורה מזו המוגדרת כן בקשר לפירסום כוזב. אם יש לנו חוק כל כך מקיף,
כל כך מחמיר, למה צריך להוסיף שה חוק חופף לו, ולא על הכל?

מר שופר:

אין חשיפה. אם נקרא את חוק איסור
לשון הרע, סעיף 1 של הגדרות, נמצא:
"לשון הרע היא דבר שפירסומו עלול, 1) להשפיל אדם בעיני הבריות,
(זה לא נוגע לנו), 2. לבזות אדם בשל מעשים... (זה לא נוגע לנו);
3. לפגוע באדם במישרתו, אם פטרה ציבורית ואם אחרת... (לא נוגע לנו);
... בעיסקו, במסללוח ידו או במקצועו (זה נוגע לנו)". בחוק זה אנחנו
מסנים את סעיף 1 ואומרים שזה יבוטל ואז הוא עובר לכך. לענין עסקים
מסחר וכו', לא לשון הרע יחול אלא חוק זה, כי אתהכל מרכזי בחוק
הליכות המסחר.

היו"ר י. טודעי:

להוכיח שגיסעה בעיסוק, מסלוח יד או
מקצוע, זה דבר הרבה יותר קשה בדרכי
ההוכחה מאשר להוכיח פירסום תיאור כוזב בעתון.

טר סומר:

אני סדבר על דיבה מסחרית.

היור י. מודעי:

אתה אומר שהורדגו בחוק לשון הרע את הסיפא שדנה בפגיעה בעיסוקו של אדם

וכן הלאה.

טר סומר:

בהצעת חוק הליכות מסחר יש הרחבה הרבה יותר גדולה ללא כל התייחסות לחוק לשון הרע. תיאור כוזב שפוגע בצדקן אינו שייך ללשון הרע. מצאנו לנכון להוציא גם אותו תחום שנמצא היום בחוק לשון הרע של פגיעה בעיסוקו וכן הלאה. במקום סדה יילך לפי חוק לשון הרע, זה ייכנס לחוק זה בתור דיבה מסחרית. זה חלק של לשון הרע. זה לא שייך לתיאור כוזב.

ת. שנחטוביץ:

העבירו זאת מלשון הרע לחוק זה כדי לרכז את כל העניינים הנוגעים להליכות מסחר.

היור י. מודעי:

בסעיף של הוצאת דיבה, אם אתם מנתקים זאת מלשון הרע, את התיאור של עסק, דילגתם על מטלוח יד. זה לא מכוסה עכסיו בשום מקום.

ת. שנחטוביץ:

נסאיר שם את מטלוח יד. אם מוציאים לשון הרע על רופא, למשל, זה לא שייך להליכות מסחר. זה יהיה בעיסוקו או מקצועו.

היור י. מודעי:

סדברי ההסבר עולה, טבעים שבחוק לשון הרע לא מכוסה ענין התיאור הכוזב. לכן הוא מבקש להכליל זאת כאן. הטאלה היא, האם אנחנו מסכימים להשטל אחריות על עורך עתון או מי שמחליט לפצסם וגם המוציא לאור. זה בנוסף לאחריות המושלת על בעל המודעה ועל הפירסומאי של המודעה.

י. שערי:

שני החוקים אינם חופפים ויש מקום לסעיף מיוחד כאן. יש הבדל בין פירסום ידיעה בעתון ופירסום מודעה בעתון. בפירסום ידיעה בעתון יש מקום להחטיף, כי הכתב, חובתו היתה לבדוק את הדברים שמסר כידיעה. לעומת זאת, פירסום מודעה בעתון אינו בתפקידו של העורך ואין הוא יכול לדעת מה כתוב בדיוק במודעה, והאם זה נכון. האחראי זה שנותן את המודעה, הפירסומאי, אם ידע. אפילו אם חייב היה לדעת. העורך אינו יכול ללמוד את תכן כל המודעות ולבדוק אותן. לי זה לא נראה.

ג. דרובלם:

העתונות פתקיימת על המודעות המסחריות. אם נקבל את מה שכתוב כאן, בטידה מסוימת אנחנו מחסלים את העתונות החפשית. עתון כזה יצטרך להחזיק מנגנון עצום כדי לבדוק כל מודעה שיקבל. יחד עם זאת לא יתכן שיהיה הפקר מוחלט. אנל את האחריות אי-אפשר להשיל לא על העורך ולא על המוציא לאור. לדעתי אותו עתון חייב להוכיח ממי קיבל את המודעה לפירסום, ובזה צריך להסתפק. היום יכול אדם למסור מודעה באמצעות השלפון, ואחר כך מתברר שלא ידוע ממי למעשה קיבלו את ההזמנה. יתכן שבדרך סאני מציע, ענף זה יישגע וועתון יצטרך לנקוט באמצעים כדי לוודא מי מוסר לו את המודעה בשלפון. ברגע שהעתון יוכיח ממי קיבל את המודעה, העתון בעתון לא יכול להיות אוראי. אם בחוק לשון הרע יש הגנה מלאה על הדברים, בטביל מה צריך את סעיף ג' יתכן שדברים מסויימים אפשר לשבץ בסעיף 5. מה שקיים כאן חסור. אני חרד לחופש העתונות ועלינו להזהר מאז לבל יישגע.

ג. קצב:

השלנו אחריות על נותן המודעה ואם הפירסומאי ידע והוא טטעה גם אותו הכנסנו למסגרת האחריות. עכסיו יש שלושה גופים בוספים, כמו המוציא לאור, שהוא בכלל לא מתערב. יש לו עורך שהוא מומך עליו. מי שמחליט על הפירסום בעיני הוא האדם שמסבך את העורך. הייתי משחררת את המוציא לאור.

א. אבטבי:

אני מצטרף לקודמי. אם מטילים אחריות על הפירסומאי, על בעל עסק ויצרן, לא נראה לי שנשיל גזירה על הציבור שלא יוכל לעמוד בה. איך יכול עורך או מוציא לאור לבדוק שהיטנות של מודעה שצריכה להתפרסם בבוקר? אני תומך בהפרדה בין ידיעה ומודעה. בידיעה - כל האחריות. חובתו לבדוק. במודעה, אני לא חושב כך. זה קשור גם בקיומו של העתון.

היו"ר י. מודעי:

בחוק הקיים יש אבחנה בין ידיעה ומודעה. על יד מודעה לא כתוב כסום. עתון שהיא כפסרה על אחריות מוסרה, בעוד שעל יד ידיעה זה כתוב. אלמלא זה הייתי אומר, שאחריות העתון על ידיעות כפי שעל כל הידיעות האחרות בעתון. לסם כך אין צורך בחוק. סעיף 5ג בא להרחיב זאת על מודעות. אני מקבל את דעת חבר הכנסת שערי שאין צורך לחוקק זאת. יכולה להיות מודעה שתגרום נזקים רבים. אי-אפשר לוטר סכיוון שהעורך עסוק, זה יהיה הפקר. אני חושב שהפתרון להוציא את המוציא לאור מן המעגל ולהשאיר אחראי אחר שהוא קצת קרוב יותר, אבל גם לו אין אפשרות שכנית וענינית לפקח, זה פתרון חלקי ולא טלא. לא נראה לי שבדרך של הגדרה נוכל למצוא לכך פתרון. כאן צריך לחתוך בין קיומו ואי-קיומו של הסעיף הזה. אם הברירה היא בין קיום הסעיף או הוצאתו, נשיתי להוציא אותו, למרות שאני יודע שבמקרים מסויימים עלול להיגרם נזק. האחריות היא על מי שנתן את המודעה ויודע את תכנה ולא מי שקיבל אותה באורח שכני להדפסה. איני רואה דרך אחרת. כפצב הנוכחי אצביע בעד מחיקת הסעיף הזה.

א. אבטבי:

אני מציע שבחוק את "או היה עליו לדעת". אם ידע - זה תמיד נסאר.

מר לירם:

לטמל, אם כבר היה פירסום קודם של אותה מודעה והוא ממשיך לפרסם,

למרות שכבר ידע שהיא אינה בסדר.

היו"ר י. מודעי:

צריך אם כן להשאיר את הסעיף "אם ידע", לפקרה שכבר הוזכר קודם לכן. בזה יש הגיון. אם ידע, אין סיבה לאבחנה בין ידיעה ומודעה.

מר שוטר:

כל הזמן דיברנו על השללת אחריות על עורך העתון, המוציא לאור וכו'. הסעיף אינו מטיל סום: אחריות על עורך, רק אם ידע - וזאת מצטרף התביעה להוכיח. העורך לא צריך לקום בבוקר כדי לבדוק, אלא התביעה מצטרף להוכיח שהוא ידע או היה עליו לדעת. לא הוא צריך להוכיח משהו. אם ידע, גם אז לדעת הועדה צריך לפשור אותו? קשה מאד להוכיח שהיה עליו לדעת. אתם רוצים לחסוך את העבודה לתביעה? אם הוא פירסם כבר או הורשע פעם, היה עליו לדעת. אם לא ידע והתביעה לא תוכיח שהיה עליו לדעת, הוא ייצא זכאי. מישהו הציע להטיל עליו מה שהוטל על סוחר. לגבי סוחר זה הרבה יותר חמור, כי שם צריך הסוחר להוכיח שהוא נקט בכל האמצעים, וכאן צריכה התביעה להוכיח. רוצים למצוץ פירסום כוזב ביודעין. אצל האנגלים יש שחות הגנה מאסר אצלנו. אצלם הוא צריך להוכיח שלא ידע.

י. שערי:

שענתי היסודית היא, שהמפרסם או עורך הכתון לא חייבים בכל מודעה לבדוק אם טה שכתוב בה אמנם נכון מבחינת תכנה. במהלך העסקים הרגיל קיבל מודע, ואם לא היתה סיבה להניח שיש כאן רטאות, כאן נטל ההוכחה אמנם על הפירסומאי שלא ידע, אבל נאמר שהוא למעשה לא צריך לדעת אלא רק להוכיח שזה מקצועו וזה היה במהלך העסקים הרגיל ולא היתה לו סיבה לחשוד בהונאה. זה לפי החוק האנגלי.

היו"ר י. טודעי:

על פי החוק האנגלי הוא צריך להוכיח
ארבעה דברים, שזה עיסקו, שהוא קיבל
זאת במהלך העסקים הרגיל, שלא ידע, שלא היתה לו סיבה לחשוד. את כל
ארבעת האלמנטים האלה הוא צריך להוכיח. אוטר טר שוכר, שאצלנו לא העורן
צריך להוכיח אלא התביעה, ושנית, לא צריך להוכיח את כל הארבעה, אלא
מספיק סקיבל זאת במהלך העסקים הרגיל. הוא צריך להוכיח שלא ידע ולא
היה עליו לדעת. יש כאל הקלה. יש בעיה בסעיף 94 של החוק, שהטר רטאי
להוציא תקנות, לא באיסור ועדת הכלכלה של הכנסת.

ת. שחסוביץ:

נוסיף את איסור ועדת הכלכלה.

היו"ר י. טודעי:

יש הרחבה בין "אם ידע" או "היה עליהם
לדעת". קל יותר להוכיח שהיה על מישהו
לדעת פאסר שידע. כאן מיקדנו את הענין, מלבד ענין הטוציא לאור,
שחברת הכנסת קצב כציעה למחוק אותו. נשאלת הסאלה אם לעמוד על "אם
ידע", או להוסיף "עם היה עליהם לדעת".

י. סערי:

אני כציע סייכתב "אם ידעו או היה להם
יסוד לחשוד שהתיאור כוזב".

היו"ר י. טודעי:

אנחנו יוצאים מהנחה שהוא בכלל לא ראה
את הדבר. הוא שולח את המודעות לדפוס.

י. סערי:

מפרסם מודעות לא לומר את תכן המודעות,
אבל זה לא אוטר שהוא לא קורא אותן.
לעתים מסרבים לפרסם מודעה. צריך סמיטהו יקרא פה כתוב במודעה.

היו"ר י. טודעי:

נעמיד להצבעה שתי הצעות קיצוניות.
הצעה אחת של חבר-הכנסת סערי, אולי קצת
טקלה. כולנו הסכמנו לנוסח הסעיף כשהוא כולל רק את הביטוי "אם ידע".
לחלק מאתנו יש ספקות אם צריך לקבל את הסעיף הזה גם כשבתוכו יש
ביטוי "או היה עליהם לדעת" או "או היה להם יסוד לחשוד".

ג. קצב:

לו היינו מסתפקים ב"אם היה עליהם לדעת"
זה היה מכסה גם את ה"אם ידע".

היו"ר י. טודעי:

זה מסוכן.

- הצבעה: בעד נוסח שכולל "אם ידעו" - 4
סולו "אם היה עליהם לדעת" - 1

החלש לקבל את "אם ידעו".

היו"ר י. טודעי:

אני רוצה להשאיר את האפשרות להכניס
את הנוסח "אם ידעו או היה להם יסוד
לחשוד".

- הצבעה: בעד תיקון זה - 5
נגד - 3

ת. שחסוביץ:

צריך ל הביא זאת בסתי גירסאות:

- גירסה א' - "אם ידעו"
גירסה ב' - "אם ידעו או היה להם יסוד לחשוד".

נתקבלו שתי גירסאות

היו"ר י. פודעי:

הנושא האחרון הוא עורך העתון או מי שהחליט בפועל על הפירסום, ובכל מקרה גם המוציא לאור. הצעת חברת-הכנסת קצב לפחוק את המוציא לאור.

נר שומר:

אם תשחררו את המוציא לאור גם אם הוא ידע או היה עליו לדעת או היה לו יסוד לחשוד, פירוש הדבר שדווקא בעל העתון, שהוא בעל האמצעים, ייצא זכאי ובלי אחריות. מדובר באחריות אזרחית. אם מישהו יזכה כתביעה, הסאלה אם לעורך הלילה אמצעים לפצותו פיצויים אזרחיים. ואילו בעל העתון, שידע או היה עליו לדעת, הוא לא יהיה אחראי. זה לא הגיוני.

א. לבני:

אני בעד הסאת המוציא לאור.
היו"ר י. פודעי:
נשאר הסעיף כמו שהוא, בסתי הגירסאות. אנחנו עוברים לסעיף 6.

נר שומר:

בסעיף 1 יש פירוש די רב פה זה תיאור כוזב. סעיף 6 בא להוסיף על האמור שם, כי לא ניתן היה להכניס זאת להגדרה מכחינה ניסוחית. אמרנו: עיצוב מראהו של מוצר או אריזתו או סווי צורה וכן הלאה. לעתים ניתן עלידי אריזה פסוייטת להביא להשעיה. תיאור כוזב יהיה גם אם אני אורז כצורה טיכולה להביא מישהו לחשוב שזה מוצר של מישהו אחר.

י. סערי:

אם יש באריזה כדי להשעות בקטר לזהות המוצר - אני מסכים. אבל בענין בונבונירות לטטל, האם העובדה שהאריזה גדולה מטעה לגבי אופי המוצר? לא. זה בא כדי להיות אטרקטיבי יותר, ובזה לא הייתי מתערב.

א. אבטבי:

זה סעיף חשוב. כל דבר ארוז, תוכן צריך להיות כבד.

היו"ר י. פודעי:

יש כאן שגיאה בתפיסה כולה. יש הבדל עצום בין להשעות ובין להציג בצורה מושכת ומפתה. הקימו בארץ מוסד לעיצוב המוצר במיוחד לצורך זה. אם המטקל אינו נכון או המידה אינה נכונה, זה יופיע באחת מ-17 ההגדרות. יש להכניס זאת להגדרות. גם כאשר תהינה הגדרות, אני אעלה את הסתייגויותי.

נר שומר:

על הטיקום אינני מוכן לעמוד. אם זה ענין של ניסוח בלבד, אני מוכן להעביר זאת להגדרות.